

IBBY NOVICE

VZHOD SREČUJE ZAHOD V MLADINSKI LITERATURI IN PRAVLJICAH

36. kongres IBBY

V Atenah je od 30. avgusta do 1. septembra 2018 potekal 36. kongres IBBY (Mednarodne zveze za mladinsko književnost) na temo Vzhod srečuje zahod v mladinski literaturi in pravljicah (*East meets West around Children's books and fairy tales*). Med približno 500 delegati nas je bilo tudi šest iz Slovenije; potne stroške nam je financirala Javna agencija za knjigo RS.

36. kongres IBBY (Mednarodne zveze za mladinsko književnost) je potekal v Atenah, ki so tudi UNESCO-va svetovna prestolnica knjige 2018. Grška sekcija IBBY bo letos dopolnila petdeset let svojega obstoja. Prvič je organizirala 17. kongres IBBY (leta 1976); tokrat ga je precej na hitro prevzela od Turške sekcije

IBBY, ki je organizacijo kongresa v Istanbulu odpovedala zaradi nezanesljive varnosti.

Strokovni del

Naslov kongresa je želel poudariti, da mladinska literatura vsekakor prispeva k medsebojnemu razumevanju, zato si moramo prizadevati, da bodo knjige dostopne res vsem otrokom na svetu, ker bodo v tem primeru lahko gradile mostove med različnimi narodi in civilizacijami. V sodobnem času množičnih migracij je to morda še bolj potrebno kot kdaj koli prej. Treba je premagovati meje, ne le geografske, ampak predvsem tiste v glavah; prišleki so izziv in priložnost za večkulturno življenje.

Deborah Ellis, kanadska avtorica in aktivistka, je v referatu z naslovom *Before they give the order* (Preden ukažejo) opozorila, da če mladi berejo zgodbe o drugačnem življenju in perspektivah, bodo bolj zagotovo odrasli v globalne državljane, polne empatije, sočutne radovednosti in sposobnosti povezovanja z drugimi kulturami. Sposobni se bodo upreti vsakomur, ki bi jim ukazal streljati, zlorabljati, etnično očistiti ali sovražiti na kakršen koli nečloveški način. Te misli je Leila (Roya) Maktabi Fard, iranska jezikoslovka, specialistka v Mednarodni

mladinski knjižnici v Münchnu in članica Iranskega sveta mladinskih knjig, v referatu *Two women, two continents, one aspiration* (Dve ženski, dve celini, ena želja) čustveno poglobila z zgodbo o dveh ženskah z dveh različnih celin, ki pa si želita isto, namreč mir, v katerem bi vladalo sožitje in razumevanje. Kathy G. Short, profesorica z Univerze v Arizoni, je v referatu *The Dangers and Possibilities of Reading Globally* (Nevarnosti in možnosti globalnega branja) razmišljala, kako so besedila iz bližnjih, podobnih nacionalnih literatur lažje prevedljiva in razumljiva, toda bralcem ne prinašajo nič bistveno novega. Za povečevanje medkulturnega razumevanja morajo biti besedila iz drugih kultur realna in estetsko dovršena, da ne vzbujajo simpatije, pač pa empatijo. Toda umetniško prepričljiva problemska literatura, ki ne ustvarja stereotipov, je lahko za bralca tudi zelo boleča. Zato je dobro, da se mladi bralec po branju

pogovarja z odraslimi, ki pa morajo biti občutljivi in razgledani, sicer lahko pride do nerazumevanja besedila ali napačne interpretacije. Le tako mladi bralec postaja odprt za sporočila, ki mu prinašajo neugodje in ga silijo k razmišljanju. Velik del klasične literature se zdi brez povezave s sodobnostjo mladih bralcev, vendar je kulturna dediščina do neke mere njihova realnost, iz nje so zrastle, z njo se umeščajo v sedanjost (prispeva k oblikovanju njihove identitete) in usmerjajo v prihodnost. Gregory Maguire, ameriški pisatelj in pripovedovalec zgodb, je pod naslovom *The Light within the story: Fairy Tales in a Dark Time* (Svetloba v zgodbi: pravljice v temačnem času) izrazil globoko prepričanje, da so zgodbe potrebne tako družbi kot posameznikom; nastajajo, da bi s svojo svetlobo osvetlile pot iz temnejših časov. Morda še prepričljivejša od vsebine referata pa je bila njegova predstavitev, saj nas je s svojim nastopom res očaral. Perry Nodelman,

Tilka Jamnik, Nada Grošelj, Andreja Peklar, Vesna Radovanovič,
Aksinja Kermauner in Božena Kolman Finžgar

ameriški raziskovalec mladinske literature, zaslužni profesor na Univerzi Winnipeg, je v referatu z naslovom *Fish is People: What Post Posthumanism can teach us about children's picture books and what children's picture books can teach us about Posthumanism* (Ribe so ljudje: kaj nas lahko posthumanizem nauči o otroških slikanicah in kaj nas otroške slikanice lahko naučijo o posthumanizmu) razgrnil osupljiv pregled okrog 50 slikanic v angleščini, v katerih so književni junaki (tudi ribe). S slogovno zelo raznovrstnimi slikanicami je pokazal, da je riba lahko nosilka zelo različnih znanj in sporočil (od osnovnega štetja do deset prek naroslovnih vedenj do filozofskih sporočil in opogumljanja k utrjevanju samozavesti). Riba je tako univerzalen simbol, da bi deklica in deček na plakatu kongresa prav lahko držala v rokah namesto knjige ribo. Na koncu se je učinkovito poigral tudi na jezikovni ravni (fish, finish in finished). Michael Neugebauer, svetovno znani založnik, Minedition.com, pa je pod naslovom *Creating awareness of IBBY and their mission. Through the Hans Christian Andersen Award for illustration exhibitions* pokazal, kako ozavešča javnost o IBBY-u in njegovem poslanstvu skozi razstavo ilustracij, nagrajenih z nagrado H. C. Andersena. Z video posnetki se je sprehodil po veličastni razstavi ilustracij 26 ilustratorjev, ki so do sedaj prejeli Andersnovo nagrado; razstava uspešno potuje po večjih mestih Kitajske.

Poleg šestih omenjenih plenarnih referatov je imel strokovni del tri podteme: (1) razlika, enakost in raznolikost v mladinski literaturi; (2) prevajanje, prenos, sprejem in primerjava med jeziki, narodi in kulturami; (3) vključevanje otrok in mladine z mednarodno in večkulturno literaturo. O njih je na različne načine (predstavitve v sekcijah, na okroglih mizah in na posterjih)

prispevalo svoja razmišljanja in prikaze primerov dobre prakse okrog 250 (to je polovica) udeležencev kongresa. V tem bogatem strokovnem delu kongresa sta dr. Aksinja Kermauner in Božena Kolman Finžgar pod naslovom *Inclusive Library – There's Room for All* predstavili novo Knjižnico A. T. Linharta Radovljica, Vesna Radovanovič pa je izmenjala vrsto izkušenj na področju pripovedovanja pravljic.

Svečani del: podelitev Andersenovih nagrad, IBBY častnih listin in IBBY Asahi Reading Promotion Award

Podeljeni sta bili Andersenovi nagradi; nagrajenca 2018 sta japonska avtorica Eiko Kadono in ruski ilustrator Igor Oleynikov. Med 33 nominiranimi pisatelji in 28 ilustratorji iz 35 držav sta bila tudi slovenska nominiranca: pisatelj Peter Svetina in ilustrator Peter Škerl. Andersenova žirija 2018, katere član je bil tudi naš Andrej Ilc, urednik iz založbe Mladinska knjiga, je sestavila seznam izjemnih mladinskih knjig. Nanj se je uvrstila tudi knjiga Petra Svetina *Roportarna* z ilustracijami Damijana Štepančiča (Miš, 2012).

IBBY častne liste je prejelo 191 ustvarjalcev mladinske književnosti iz 61 držav (ki ustvarjajo v 50 različnih jezikih): 73 pisateljev, 59 ilustratorjev in 59 prevajalcev. Prejeli so jih tudi slovenski ustvarjalci: ilustratorica Andreja Peklar za avtorsko slikanico *Ferdo, veliki ptič* (KUD Sodobnost International, 2016) in prevajalka Nada Grošelj za prevod knjige *Pika Nogavička* Astrid Lindgren (Mladinska knjiga, 2015), ki sta se podelitve v Atenah tudi udeležili, ter pisatelj Vinko Möderndorfer za knjigo *Kit na plaži* (Mladinska knjiga, 2015).

Dobitnik IBBY Asahi Reading Promotion Award je francoska skupina *Les Doigts Qui Reves*, ki ustvarja tipne

slikanice. Med 17 nominiranimi je tudi slovenska Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne.

Vsem našim kandidatom za mednarodna priznanja in nagrade IBBY, ki se niso udeležili 36. kongresa v Atenah, bomo plakete podelili na svečani prireditvi na Slovenskem knjižnem sejmu (novembra 2018).

Občni zbor IBBY

Predstavniki nacionalnih sekcij smo se udeležili občnega zbora in tu sem tudi jaz opravila obveznosti kot predsednica Slovenske sekcije IBBY. Med drugim smo izvolili novega predsednika IBBY, to je Mingzhou Zhang s Kitajske, novo predsednico mednarodne žirije za Andersenovo nagrado, Junko Yokota iz ZDA, in nove člane izvršnega odbora IBBY. Vse informacije so dostopne na: <http://www.ibby.org/about/organization/?L=0>

Pred kongresom pa je imel sejo tudi izvršni odbor IBBY v stari sestavi: med drugim so se odločili, da bo Slovenska sekcija IBBY sponzor 2. aprila 2020 in

potrdili so našo predstavnico dr. Tino Bilban kot članico mednarodne žirije za Andersenovo nagrado 2020.

Naslednji IBBY kongres bo v Moskvi (5.–7. september 2020, *Great big world through children's books*), leta 2022 pa v malezijski Putrajayi (5.–8. september 2022, *The Power of Stories*).

Kulturno-družabni program

Na odprtju kongresa so nam predstavili nekaj verzov iz Homerjevega epa *Odisseja*. Recitala in pela jih je sopranistka Zafiro Hatzifotiou, glasbenik Panayotis Stefos pa jo je spremljal na starih grških instrumentih. Na sklepní prireditvi kongresa sta dve folklorni skupini predstavili, kako se v plesih »vzhod srečuje z zahodom«; na koncu smo vsi udeleženci v dvorani plesali sirtaki.

Več informacij na domači strani Slovenske sekcije IBBY: www.ibby.si in Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY): www.ibby.org

Tilka Jamnik